

رام-۳۷

شروین وکیلی

رام (روزشمار ایرانی معنادار) کوششی است برای بازسازی تقویم روزشماری معنادار برای ایرانیان، به شکلی که مناسبتها و سالگردهای منسوب به روزها عینیتی علمی داشته باشد و زمان روزمره و معنازدوده‌ی امروزی که روزهایمان را پوچ و پوک ساخته را به توالی‌ای معنادار از سالگردِ رخدادهای معنادار تبدیل کند.

سه گوشزد در درباره‌ی طرح رام:

(۱) تمام تاریخ‌هایی که شناسه‌ی میلادی (م.) یا پیشامیلادی (پ.م) ندارند به هجری خورشیدی محاسبه شده‌اند.
(۲) محتوای روزشمار رام نهایی نیست و تا پایان سال ۱۳۹۶ تکمیل می‌شود. هنگام نقل آن به طرح ارجاع دهید و این نکته را در نظر داشته باشید.

(۳) اگر مناسبتی سراغ دارید که نادیده مانده، آن را همراه با نشانی مرجعش در تلگرام بفرستید که در این طرح گنجانده شود:

@SherwinVakili (<https://t.me/SherwinVakili>) / tel.0912-6363764

ششم اردیبهشت

ششم اردیبهشت در ایران زمین با رخداد‌های پراکنده اما جالب توجهی متقارن افتاده است. روز سه شنبه ششم اردیبهشت سال ۴۶۶ هجری خورشیدی ابن جوزی که در بغداد به محفل‌های ادیبان و دانشمندان سرکشی می‌کرد، سر مجلس درس نظام‌الملک طوسی وزیر مقتدر سلجوقیان حاضر شد که در مسجد حدیث درس می‌داد. در همین روز به سال ۱۲۸۴ دویست تاجر تهرانی در اعتراض به پرداخت نشدن وام دولت و با دستاویز لباس روحانی موسیو نوز بلژیکی در بالماسکه‌ای، به تظاهرات و راهپیمایی پرداختند. در ۱۳۰۰ کمیته‌ی انقلاب گیلان با حضور میرزا کوچک خان و خالو قربان و احسان الله خان و حیدر خان عمواوغلو برای نخستین بار تشکیل جلسه داد و در همین روز روتشتین سفیر روسیه‌ی بلشویکی به تهران وارد شد. پنج سال بعد (۱۳۰۵) اولین فرستنده‌ی بی‌سیم در ایران به کار افتاد و جایگاهش در حوالی پل سیدخندان امروزین بود. درست در همین روز (۱۳۰۵) نیما یوشیج با عالیہ خانم جهانگیری ازدواج کرد. در ۱۳۱۴ هم انجمن دوستی ایران و لهستان کار خود را با برپایی نمایشگاه هنر ایران در ورشو آغاز کرد که با استقبال چشمگیر مردم لهستان روبرو شد.

موسیو نوز بلژیکی در

لباس روحانیون

میرزا کوچک خان و اعضای

کمیته‌ی انقلابی گیلان

ششم اردیبهشت در ضمن با دو الگوی طبیعی و سیاسی ناخوشایند همنشین بوده است. یکی آن که دولتهای نوظهور روئیده در حاشیه‌ی غربی ایران زمین در این روز تنش‌هایی دیپلماتیک با ایران داشته‌اند. در ۱۳۴۸ دولت نوپای عراق ایرانی تبارهای قلمرو خود را از میان‌رودان اخراج کرد که البته رانده شدگان با استقبال باشکوه دولت ایران روبرو شدند و به سرعت سر و سامان یافتند. جالب آن که در ۱۳۶۷ باز همین ماجرا تکرار شد و دولت عربستان سعودی روابط دیپلماتیک خود با ایران را قطع کرد و به آزار شیعیان عرب روی آورد.

دومین الگو آن است که در این روز شهرهای ایرانی زیادی با زلزله ویران شده‌اند. در تاریخ نزدیک به خودمان زلزله‌ی سال ۱۱۰۰ تبریز را داریم و زمین‌لرزه‌ی ۱۳۴۵ تاشکند را که این دومی به خاطر سیاست ایرانی‌گشی استالین پیامدهای شومی داشت و به مرگ و میر بیشتر زلزله‌زدگان و جایگزین کردن‌شان با قبایل ازبکی که در سایر نقاط خوارزم می‌زیستند همراه شد و بدنه‌ی بافت تاریخی شهر و میراث ایرانی‌اش را از میان برد.

این الگوی دوم تا حدودی فراگیر و جهانی هم هست. یعنی در ششم اردیبهشت فجایع طبیعی و مصنوعی زیادی برای شهرها اتفاق افتاده است. در ۱۳۱۶ در جنگ داخلی اسپانیا شهر گوئرنيکا توسط لوفت وافه بمباران شد و ویرانی پر دامنه‌ی شهر برای پیکاسو الهام بخش شد تا تابلوی مشهور خود با همین نام را بکشد. در همین روز (۱۳۶۵) نیروگاه هسته‌ای چرنوبیل در اوکراین منفجر شد و مواد خطرناک حاوی امواج رادیواکتیو را در منطقه‌ای پهناور پراکنده کرد. رخداد های طبیعی هم از نظر ویرانگری دست کمی از این موارد نداشته‌اند. در ششم اردیبهشت ۱۳۶۸ مرگبارترین گردباد تاریخ بر بنگلادش فرود آمد و به مرگ ۱۲۰۰ تن، زخمی شدن دوازده هزار تن و بی‌خانمان شدن هشتاد هزار تن انجامید. دو سال بعد در ۱۳۷۰ هفتاد گردباد در ایالت‌های مرکزی آمریکا فرود آمد و خسارت‌های فراوانی به بار آورد.

بمباران گوئرنيکا و روایت پیکاسو از آن

ششم اردیبهشت سالگرد رخدادهای گوناگون دیگری هم هست. در ۹۸۴ یوهان کارولوس روزنامه ریلیشین اولین روزنامه جهان را در فرانسه منتشر کرد. در ۱۲۹۹ آتاتورک نامه‌ای به لنین نوشت و درخواست کرد تا پنج میلیون لیره‌ی طلا و مقدار زیادی اسلحه به عنوان «کمک‌های مقدماتی» به او تحویل داده شود، و در مقابل قول داد که به «امپریالیست‌های غربی» حمله کند و نظم برآمده از معاهده‌های متفقین و شکست خوردگان را بر هم بزند. بعدش لنین چنین کرد اما آتاتورک چنان نکرد! پنج سال بعد در ۱۳۰۴ پاول فون هیندنبورگ در انتخابات بر ویلهلم مارکس غلبه کرد و واپسین رئیس جمهور دولت وایمار شد. کمی بعد او قدرت را به هیتلر تحویل داد و در نتیجه در همین روز به سال ۱۳۱۱ سازمان پلیس مخفی آلمان با نام گشتاپو توسط حزب نازی تاسیس شد. همین نازیها جنگ جهانی‌ای را آغاز کردند که به انقراض نظام جهانی مبتنی بر استعمار منتهی شد و در نتیجه در همین روز به سال ۱۳۴۳ تانگانیکا و زنگبار با هم ادغام شدند و کشور تانزانیا پدید آمد.

زادگان نامدار این روز که با سپهر تمدن ایرانی مربوط می‌شوند عبارتند از مارکوس اورلیوس (۱۲۱ میلادی) که جان خود و رعایایش را به خاطر حمله‌اش به ایران بر باد داد و لشکرکشی‌اش به سوی تیسفون طاعون بزرگی را در اروپا پدید آورد، هشام اول خلیفه‌ی قرطبه (۱۳۶ هجری خورشیدی)، و هادی چهارمین خلیفه‌ی عباسی (۱۴۳). از ایرانیان هم ویلیام شکسپیر (۹۴۳)، لودویگ ویتگنشتاین فیلسوف (۱۲۶۸)، رودولف هس دستیار هیتلر (۱۲۷۳)، اوژن دولاکروا نقاش فرانسوی (۱۲۷۷) در این روز به دنیا آمدند. در ضمن جت لی هنرپیشه‌ی فیلمهای رزمی (۱۳۴۲) و ملانی ترامپ (۱۳۴۹) هم زاده‌ی این روز هستند. یکی از درگذشتگان مشهور این روز هم شانکار آهنگساز مشهور هندی است (۱۳۶۶) که موسیقی فیلمهایی مثل سنگام و چوری چوری را ساخته است.